

Verder na 2016

wv/db, 2016-09-19

Gezien het feit dat Project Natuur ook na 2016 "op de agenda" blijft, willen we bijgaand graag een aantal opmerkingen maken over de toekomst van Project Natuur op langere termijn.

Er is/was enige onduidelijkheid over de vraag of het project doorgaat na 2016. Dat is - wat betreft het bestuur van WMNL - beslist het geval. Wat ons betreft ook. De vraag is: hoe gaan we verder.

Om die vraag te beantwoorden volgen hieronder een aantal, nog niet altijd even systematische aantekeningen. Die zijn deels evaluatief van aard. En deels proberen ze een breder perspectief voor de lange termijn te openen.

We zijn vast niet volledig enzo. Integendeel. Dit document is bedoeld als een discussie-stuk. Als een "steen in de vijver". Misschien dat we via die inhoudelijke discussie tot een lange-termijn-perspectief kunnen geraken.

Om even ons standpunt samen te vatten: we hebben het gevoel dat we in de afgelopen jaren niet zo veel bereikt hebben. En het is dringend nodig om na te denken over de vraag hoe dat komt, en hoe we daar verandering in kunnen brengen.

Opbouw van dit document:

1. Terugblik

1.1 inhoudelijke differentiatie:

1.2 differentiatie naar wikimedia-projecten:

1.3 samenwerking met natuurorganisaties:

2. Evaluatie / huidige stand van zaken

2.1 Welke kwaliteitsdoelstelling hebben we?

2.2 Wat ontbreekt er nog?

2.3 Hoe is Project Natuur ingebed in de Wikimedia-community?

2.4 Hoe staat het bij de partner-organisaties?

2.5 Welke praktische stappen vloeien hieruit voort?

3. Uitdagingen

3.1 structurele samenwerking met partnerorganisaties

3.2 stimuleren van "open denken" in natuurorganisaties

3.3 structureel werken in verschillende Wikimedia-projecten:

3.4 internationalisering

1. Terugblik

Na de start in 2014 (als "Wiki Loves Earth NL") is in 2014 een eerste projectplan gemaakt.

Het is wellicht nuttig om nu antwoord te vinden op de vraag: hoe staat het met de realisering van de doelen in dit plan?

Dat moet zeker gaan gebeuren! Wij proberen het nu even vanuit een iets ander perspectief.

Het project heeft zich in verschillende richtingen ontwikkeld:

1.1 inhoudelijke differentiatie:

1.1.1.soorten ; taxonomische, geografische en ecologische informatie over planten en dieren:

vbb: libellen, planten NL (Floron)

1.1.2.gebieden: ecologische en cultuurhistorische informatie over natuurgebieden in NL.

vbb: Nationale Parken

1.1.3.historisch: geschiedenis van natuurstudie en natuurbescherming

vbb: Thijsse, "Plantenschat" op ws-nl

1.2 differentiatie naar wikimedia-projecten:

1.2.1.Wikipedia

vbb: x lemmata aangemaakt, verbeterd

1.2.2.Wikimedia Commons

vbb: x afbeeldingen toegevoegd

1.2.3.Wikisource

vbb: x bronnen toegevoegd

1.2.4.Wikidata

....

etc.....

1.3 samenwerking met natuurorganisaties:

structurele samenwerking is er nog weinig.

1.3.1.soortenorganisaties (in brede zin)

vbb:

1.3.2.terreinbeherende organisaties (in brede zin)

vbb:

1.3.3.andere

vbb IVN, H&T-Stichting, botanische tuinen, dierentuinen

Waar hoort "Naturalis" ?

2. Evaluatie / huidige stand van zaken

Wat hebben we inhoudelijk bereikt?

- Is er momenteel nog voldoende beweging?

Is er nog beweging w.b.

- samenwerking met partnerorganisaties
 - verbinding met Wikimedia-communities
- of is er eigenlijk eerder sprake van "stagnatie"?

Laten we dit proberen te beredeneren vanuit

- (een deel van) onze doelstelling: het verbeteren van de *kwaliteit* van de informatie over de Nederlandse natuur op de Wikimedia-projecten.

Wat betekent dit? Wat bedoelen we hiermee? Welke kwaliteitsdoelstelling hebben we? In welke mate voldoen bijv. lemma's op nl-wiki op dit moment aan die doelstelling? Wat ontbreekt er nog?

En dit dan allemaal gezien vanuit het oogpunt van de samenwerking met soortenorganisaties.

Iets meer over enkele van deze vragen:

2.1 Welke kwaliteitsdoelstelling hebben we?

Daar hebben we het in Project Natuur nog nooit over gehad. Misschien is dit een goed moment om hier nu eens op te reflecteren.

In het algemeen: bijv. op wiki-nl: een zeer klein aantal artikelen dat "etalage-status" heeft (vbb.), een klein aantal artikelen dat van een behoorlijk niveau is, een groot aantal artikelen dat van een elementair niveau is, en een zeer groot aantal artikelen dat niet meer is dan een stub, of bot-generated. Binnen deze context: Hoe definiëren we kwaliteit? Welk lezerspubliek hebben we voor ogen? Of mikken we op verschillende "publieken"? en zo ja, hoe dan? Welke wetenschappelijke criteria hanteren we? Verifieerbaarheid. Verschaffen van toegang tot wetenschappelijke bronnen in het Nederlands taalgebied; welke mate van volledigheid streven we na; willen we up to date zijn? Efficiënte en volledige verwijzing naar bronnen in andere taalgebieden via anderstalige wiki's. En verwijzing naar andere projecten op wikimedia. Op deze en dergelijke vragen (ik ben ongetwijfeld niet volledig) moeten we eerst een antwoord vinden voordat we verder kunnen. Na ongeveer twee jaar werken in Project Natuur wordt het nu tijd dat we dit soort vragen serieus onder handen gaan nemen.

Bijv. t.a.v. het onderdeel soorten: hierbinnen een aantal deelgebieden:

- taxonomie; niet alleen actuele situatie, maar vooral ook historische informatie: dit is een stuk erfgoed. Wikipedia (en bijv. wikisource, maar misschien ook wikispecies – daar hebben we nog nooit naar gekeken) zou een belangrijke functie kunnen hebben in het duurzaam ontsluiten van juist historische taxonomische informatie (en deze in een samenhangende context plaatsen).

- morfologie en fysiologie; allereerst “veldkenmerken”, maar vervolgens natuurlijk ook diepergaande studies op soort- of soortgroep-niveau. Denk hierbij ook aan ontsluiten van oudere studies (zeg maar even 19e eeuw en eerder).

- zoö- of fyto-geografische informatie: verspreiding van soorten op wereldschaal, in NL en België. Ook hier: historische informatie.

- voor de zoö-hoek: ethologie; ook weer mede: historisch

- planten- en diersociologische informatie; id.

Al deze deelgebieden gepaard aan degelijke en goed bereikbare informatie over wat taxonomie, morfologie, zoögeografie etc. is.

En dit idem voor onderdeel gebieden en onderdeel geschiedenis (van natuurbescherming en natuurstudie).

2.2 Wat ontbreekt er nog?

Die vraag zal, als we meer duidelijkheid scheppen over vraag 2.1 niet meer zo moeilijk zijn. We zullen snel zien dat bijna alles nog ontbreekt. Dat er nagenoeg geen enkel gebied is waar we ook maar in de verte in de buurt komen van onze kwaliteitsdoelstelling.

En dan heb ik het over wikipedia. Als het over andere projecten gaat (ik neem bijv. even ws), dan is de situatie zo mogelijk nog droeviger.

Omgekeerd is het misschien ook nuttig om nader te preciseren waar we wel een beetje in de buurt van een gewenste kwaliteit komen.

2.3 Hoe is Project Natuur ingebed in de Wikimedia-community?

Tot nu toe is de respons vanuit bijv. de Wikipedia-community op activiteiten van Project Natuur heel beperkt geweest. Wat is daarvan de oorzaak? Moeten we meer doen om ook “interne zending” te bedrijven? Is men zich binnen de community voldoende bewust van wat de doelstelling van het totale project is? Of zitten de meeste mensen maar wat hun eigen hobby's uit te leven? Hoe komen we daarover meer te weten? Hoe kunnen we potentieel binnen de community beter mobiliseren?

Het lijkt me nuttig om over deze en verwante vragen grondig na te denken.

2.4 Hoe staat het bij de partner-organisaties?

Welke doelstellingen hebben we w.b. samenwerking? Ik denk dat we niet meer moeten roepen dat we vrijwilligers uit die organisaties willen trekken. Dat is - in ieder geval voor partnerorganisaties geen aantrekkelijk perspectief.

We hebben wat te bieden. Wat hebben we precies te bieden? Dat is natuurlijk uiteindelijk verschillend per organisatie, maar in grote lijnen: een mondiaal project ter ontsluiting van vrije kennis.

We mikken erop om partner-organisaties daar enthousiast voor te maken. Niet eenmalig, maar structureel, zodat ze uiteindelijk zelf gaan meewerken (in zijn totaliteit) aan dit wereldwijde project om vrije kennis beschikbaar te maken en te ontsluiten.

Het zal duidelijk zijn dat we keuzen moeten maken. Er is zo verschrikkelijk veel te doen. En we zijn maar met zeer weinigen. En onze middelen zijn uiterst beperkt. En de samenwerking met partnerorganisaties staat nog helemaal in de kinderschoenen.

Wat weten wij van de soorten-organisaties? en van andere mogelijke partners?

Wat weet men bijv. binnen de soorten-organisaties al over wikip/media? Welk bewustzijn is er van het belang van duurzame ontsluiting van bronnen? Welke kennis is er over auteursrechten etc. Welke attitude bestaat er hieromtrent?

2.5 Welke praktische stappen vloeien hieruit voort?

In de eerste plaats dat we zelf nog heel veel werk moeten doen: inventariseren van alle, of allerlei aspecten van de vraagstelling sub 2.1 t/m 2.4.

In de tweede plaats dat we in de opbouw van de samenwerking met partners zorgvuldig, doordacht en planmatig te werk moeten gaan. Welke thema's gaan we als eerste problematiseren? Hoe pakken we dat aan? Welke operationele doelen formuleren we? Hoe garanderen we continuïteit? Hoe garanderen we effectiviteit?

We zien dan aan de horizon een aantal "uitdagingen."

3. Uitdagingen

3.1 structurele samenwerking met partnerorganisaties

(en tussen partnerorganisaties en de Wikimedia-"community")

De meeste contacten zijn min of meer toevallig tot stand gekomen. En zo toevallig als ze tot stand gekomen zijn, zo toevallig zijn ze ook weer opgehouden.

Wat zouden we daaraan kunnen doen?

Een idee zou kunnen zijn om regelmatig (laten we bijvoorbeeld even zeggen: een keer per jaar) een contactmoment met alle partijen te organiseren, in de vorm van een jaarlijks congres/toogdag (een soort WCN, maar dan specifiek voor Natuur), waar heel uitdrukkelijk partner-organisaties worden uitgenodigd. Waar projecten uit de afgelopen tijd en voor de toekomst kunnen worden gepresenteerd. Waar ook interessante dingen vanuit partner-organisaties aan de orde kunnen komen.

Waar samenwerking tussen Wikimedia en de natuurorganisaties gestalte kan krijgen.

3.2 stimuleren van "open denken" in natuurorganisaties

Op een aantal terreinen:

bijv. soortenorganisaties:

rapporten, publicaties, tijdschriften, webpublicaties, maar ook films etc. voor zover van toepassing (evt. op termijn) onder open licentie brengen, om daarmee de mogelijkheid te creëren dat het opgenomen wordt in open archief- en documentatie-systemen, zoals archive.org, wikisource, wikipedia etc. De bescheiden (en vooral slechts fragmentarische) pogingen die we tot nu toe gedaan hebben (libellen, planten) tonen dat dit veelbelovend is, maar nog helemaal in de kinderschoenen staat

bijv. terreinbeherende organisaties:

vb. beheersplannen van UL: <https://www.utrechtslandschap.nl/beleid>

Wat zou het mooi zijn als deze plannen (desnoods na afloop van de periode waarop ze betrekking hebben ofzo) in het publieke domein zouden komen (liefst incl. al het gebruikte beeldmateriaal), zodat de informatie op een toekomstbestendige manier op internet kan worden opgeslagen, zodat het ook in de toekomst zijn waarde behoudt en gebruikt kan worden.

idem voor tijdschriften, rapporten, andere publicaties etc. van de landschappen, nm, sbb etc.

Heel veel van deze info gaat nu gewoon na verloop van tijd verloren.

Dit is ook een belang voor de organisaties zelf. Ook voor de eigen organisatie blijft het materiaal duurzaam beschikbaar.

bijv. kaartmateriaal:

zowel aan de input- als aan de output-kant:

nu wordt nog veel gebruik gemaakt van kaartmateriaal dat niet open is (bijv. op "waarneming.nl": google-maps onderlaag - als we op termijn verspreidingskaarten real-time in Wikipedia zouden willen importeren, levert dit meteen problemen op). Zie ook: het feit dat we op dit moment de verspreidingskaarten van Floron niet kunnen gebruiken. Dat betekent dat we voor dit soort dingen altijd extern moeten blijven linken.

bijv. afbeeldingen:

op dit moment worden heel veel afb. gedoneerd op allerlei sites (zie bijv. alweer waarneming.nl of de sites van soorten-organisaties; maar ook sites van terreinbeherende organisaties en bijv. vroege vogels). Wat zou het mooi zijn als een toenemend aantal van die foto's zou worden gedoneerd onder een vrije licentie, en gebruikt zou kunnen worden op projecten zoals Wikipedia!

bijv. historisch materiaal:

vergelijk de collecties die Biodiversity Heritage Library via archive.org beschikbaar stelt, zoals:

<http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/46941#/summary>

en dichterbij huis: "natuurtijdschriften.nl", bijv.

<http://natuurtijdschriften.nl/search?identifier=485417>

Het stimuleren van dit open denken lijkt ons een speerpunt voor de komende jaren te moeten zijn. En als we het over "open denken" hebben komen we vanzelf bij Wikimedia uit.

3.3 structureel werken in verschillende Wikimedia-projecten:

- * Wikipedia of course
- * Commons id.
- * Wikidata
- * Wikisource
- * Wikivoyage
- * Wikispecies
- etc.

Hoe gaan we dit in de toekomst vormgeven?

Hoe verbreden we de samenwerking binnen de (afzonderlijke) projecten? Hoe kunnen we een sterk netwerk vormen, "waar men niet meer omheen kan" ?

3.4 internationalisering

planten en dieren storen zich niet aan grenzen.

ook natuurbescherming wordt in toenemende mate internationaal.

Het zou mooi zijn als Project Natuur zich ook meer internationaal zou kunnen gaan oriënteren. Samenwerking zoeken met zusterorganisaties in omliggende landen - België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, Denemarken, Engeland, etc. - met Europese partners (vanwege Europese natuurbeschermingsmaatregelen) en wereldwijd (IUCN, VN Biodiversity etc.).

dus: samenwerking zoeken met

- * Wikimedia België
 - * Wikimedia Deutschland
 - * Wikimedia France
 - * Wikimedia UK
 - * Wikimedia Denemarken (als dat bestaat)
- etc.

en nadenken over samenwerking in

- * Wiki Loves Earth
- * Wiki project UNESCO Biodiversity

https://meta.wikimedia.org/wiki/WikiProject_UNESCO/Create_Biosphere_Reserve_Wikipedia_articles_from_UNESCO_descriptions
etc.

en met organisaties zoals

- * IUCN
- * Europese organisaties nb ?

dit ook inhoudelijk invullen:
bijv. Natura 2000

Reactie Ciell, 21-09-2016:

Ik denk dat je er vooral even bij stil moet staan hoeveel je met een kleine werkgroep kunt bereiken. Ik heb het idee dat de ideeën en plannen alle kanten opgaat. En dat is voor een brainstorm natuurlijke niet verkeerd, maar laten we wel de realiteit in het oog houden.

We doen *iets* op Wikisource, we doen *een beetje* op Wikipedia, we zetten een paar vrijgaves op Commons.... en meer kun je misschien ook niet verwachten. We zijn bijna allemaal vrijwilligers en je kunt niet verwachten dat we allemaal 10+ uur in de week in Project Natuur stoppen.

Ik zie voor het komende jaar daarom liever een focus op een klein aantal plannen en organisaties, dan een heel breed plan en een heel scala aan contacten.

Ciell

Reactie Kees, 11-10-2016

Zoals beloofd ga ik wat dieper in op de analyse en evaluatie door Wilma en Dick. Heel goed dat ze deze voorzet gedaan hebben zodat wij iets hebben om onze gedachten aan te toetsen. Zo kunnen we stap voor stap concreter worden over hoe we verder willen.

Wat betreft de evaluatie moeten we idd toetsen aan de doelstellingen uit het projectplan 2015 en 2016. Ik kwam in onze werkmap [<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/0B-TvOZw6B1LEQkxSNGdnV2E2ak>] al een paar documentjes tegen die in die richting gaan. Ik verwacht dat we niet op alle onderdelen van de doelstelling even goed scoren (vooral wat betreft aantal nieuwe bewerkers). Maar als het gaat om meer en betere informatie over natuur is er wel veel bereikt vind ik. En er zijn veel meer activiteiten ontplooid dan bij de start van het project voorzien waren. Ik ben dus veel positiever dan Wilma en Dick als ik op basis van het projectplan terugkijk op hoe we het gedaan hebben.

Maar we hebben ook veel geleerd de afgelopen jaren en nieuwe inspiratie gehaald uit de vele activiteiten met elkaar en met andere partijen. Dat leidt tot nieuwe ambities en ik denk dat W&D vooral door die bril gekeken hebben toen ze tot hun globale oordeel kwamen. In H2 geven ze een soort analyse van waar we nu staan en hoe we verder kunnen. Hier zitten al allerlei aannames en voorkeuren in dus het is eigenlijk een pleidooi. Niks mis mee want we kunnen het spiegelen aan de ideeën die ieder van ons heeft en zo kijken wat een goede richting is om samen verder te gaan.

Ik ben wel gecharmeerd van de analyse van de kwaliteitsdoelstelling in het begin van 2.1. Zo kom je tot een concretisering van "meer en betere informatie over natuur". Vooral de toetsing van artikelen/lemma's op een aantal criteria spreekt me aan. Op een aantal ga ik wat verder in:

- niveau: bv etalageartikel / gewoon goed / beginnetje
- lezerspubliek: bv wetenschappelijk / deskundige leek / algemeen publiek
- wetenschappelijke criteria: kan ik niet direct iets mee
- verifieerbaarheid: bv veel serieuze bronnen / redelijk/ geen bronnen (serieuze bronnen zijn (wetenschappelijke) boeken, rapporten, artikelen, ook thematische artikelen uit kranten en weekbladen, websites van deskundige organisaties)
- volledigheid (bv wordt het onderwerp uitgediept op veel / redelijk / weinig aspecten die samen een logisch geheel vormen) zie ook **
- actueel zijn (is lastig te meten, deels aan inhoud (geschiedenis tot ...) deels aan bronnen (hoe oud is de jongste bron)
- links naar andere taalgebieden Wikipedia
- links naar zusterprojecten Wikimedia

** Bij volledigheid denk ik ook op het niveau van lijsten en categorieën van artikelen; bv hebben we alle NL libellensoorten, inclusief de bovenliggende geslachten en families; hebben we alle terreinen van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de 12 Landschappen; hebben we alle Natura2000 gebieden in NL en België; alle rode lijsten enz.

W&D doen een soortgelijke analyse voor soorten, gebieden en geschiedenis. Daar kan ik deels minder goed mee uit de voeten.

Bij soorten denk ik aan taxonomie, veldkenmerken, ecologische processen, verspreiding en status/bescherming. Bij sommige aspecten hoort ook de historische component (bv verspreiding) maar mijn ambitie op dit punt gaat veel minder ver dan W&D.

Bij gebieden kan ik niet veel met de bovengenoemde indeling. Hier blijft voor mij vooral volledigheid (zie **) uit het oogpunt van relevantie het belangrijkste criterium. En de artikelen op zich moeten natuurlijk aan de kwaliteitscriteria voldoen.

Bij geschiedenis (wat mij betreft beperkt tot natuurbeheer, natuurbescherming e.d., niet alle onderliggende wetenschapsgebieden erbij betrekken) wordt de keuze nog lastiger. Ook hier gaat het vooral weer over relevantie, maar daarover zullen de meningen meer uiteenlopen dan over soorten en gebieden. Gewoon maar beginnen dus en kijken hoe het zich ontwikkelt.

Ja en afhankelijk van hoe je naar de analyse kijkt kom je op een aantal uitdagingen die je jezelf voor de toekomst wilt stellen. Ik ben nog niet zover dat ik daar een uitspraak over kan doen. Ik ga eerst nog eens kijken naar wat we bereikt hebben en waar de onderwerpen zitten waar nog veel aan ontbreekt. Daarna nog eens kijken naar 2.2 t/m 2.5.

Kees

Analyse etalageartikelen natuur

Zie link

<https://docs.google.com/document/d/1wlv1-Ckok7kps9EdjZL437c0CNMUrrJLfb7Wtwe8Oz8/edit?usp=sharing>

Kees

Analyse artikelen natuurgebieden

Zie link

<https://docs.google.com/document/d/11usj79DTIQtZQ2NqiHI92Q6P2EelXFnk-YITH70e1XY/edit#heading=h.w12q6t3abm4b>

Kees 12-10-2016

Analyse artikelen rodelijstsoorten

Zie link

https://docs.google.com/document/d/15eHaTJxtLn5tzLVsQCCHyMrwJ3_kJwI8fNVbgnBWoRc/edit#

Kees 13-10-2016

Kwaliteitsanalyse artikelen

Hierbij nog een mooi voorbeeld van collega [Heinonlein](#) hoe je zo iets kunt aanpakken <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikiproject/Vogels/Benelux>
Is arbeidsintensief maar legt wel een goede basis voor stapsgewijze verbetering van groepen artikelen. Op basis van zo'n analyse kun je dan schrijftactiviteiten organiseren.

Kees 13-10-2016

Keuzes maken

Als mosterd na de maaltijd een opmerking. Dick en Wilma geven een prachtig overzicht van vele mogelijkheden. Met weinig mensen heeft de Werkgroep erg veel gedaan. De kunst is nu te concentreren op een paar activiteiten.

Hans 03-11-2016